

24.8.2021

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 10.6.2021, VN/15365/2021

Valtiovarainministeriön lausunto Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta – tutkimusraporttiin

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta tutkimusraportista. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Tutkimusraportti liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan, jonka mukaisesti hallitus selvittää ulosottokaaren muutostarpeet. Hallitus linjasi puoliväliriihessä 2021, että valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan selvityksen pohjalta päätetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pienituloisten ulosottovelallisten asemaa joko ulosoton suojaosuutta korottamalla vähintään takuueläkkeen tasolle tai muulla vähintään yhtä tehokkaalla toimenpiteellä.

Tutkimuksen mukaan ulosottojärjestelmän yksinkertaistamisella ja muuttamisella progressiivisemmaksi sekä velkajärjestelyn käytön lisäämisellä voidaan vaikuttaa pienituloisten talouteen ja hyvinvointiin. Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle ei ole tutkimusraportin mukaan paras vaihtoehto. Se olisi vaihtoehtoista kallein, ja sen työllisyysvaikutus olisi hetkellinen ja pieni. Suojaosuuden nosto vaikuttaisi ulosmittauksen määrään kautta linjan ja vähentäisi suurituloisten ulosmittausta.

Valtiovarainministeriön kommentit tutkimusraporttiin

Tutkimusraportti keskittyy tarkastelemaan ulosottojärjestelmän yhteyttä toimeentuloon ja työllisyyteen. Tutkimusraportissa viitataan, että mahdolliset muutokset suojaosuuksiin ja vapaakuukausiin vastaavasti pidentävät ulosottojaksoja, jolla on työn tarjontaa alentava vaikutus ulosottojakson loppupuolella. Ulosottokaaren muutosten valmistelussa olisi vielä arvioitava tarkemmin työn tarjontaa vähentävää vaikutus tästä näkökulmasta.

Tutkimusraportissa ei käsitellä tarkemmin vaikutuksia rahoitusmarkkinoihin ja velkojen asemaan. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että oikeusministeriössä arvioitaisiin asian valmistelun yhteydessä huolella näitä näkökulmia. Velkojia ei ole perusteltua tarkastella yhtenä kollektiivina, koska velkojia on hyvin eri tyyppisiä tahoja. Kaupalliselta pohjalta toimivien velkojen (esimerkiksi pankit ja muut luotonantajat) ohella velkojina ovat myös julkisoikeudelliset tahot (esimerkiksi Verohallinto ja työeläkelaitokset) sekä yksityishenkilöt. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että eri tyyppisten luotonantajien luotonmyöntökäytänteet poikkeavat toisistaan.

Ulosottokaaren muutosten valmistelussa tulisi raportissa esiin nostettujen Yhdysvaltojen ja Saksan ohella tehdä vertailua erityisesti Ruotsin, Norjan ja mahdollisesti myös Viron ulosottolainsäädäntöön. Vertailu näihin valtioihin olisi perusteltua erityisesti siitä näkökulmasta, että työvoiman liikkuvuus Suomen ja näiden maiden välillä on tavanomaista.

Tutkimusraportin ehdotusten vaikutukset julkiseen talouteen

Tutkimusraportissa ei ole arvioitu suoraan esitettyjen toimenpiteiden euromääräisiä vaikutuksia julkiseen talouteen. Mahdollisista ulosottokaaren muutosten aiheuttamista lisäresursseista päätetään julkisen talouden suunnitelmia ja valtion talousarvioita koskevissa päätöksentekoprosesseissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen